

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

**VYBRANÉ TÉMY BANKOVEJ SÚSTAVY V
TRANSFORMUJÚCICH SA EKONOMIKÁCH**
(Problémy reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora)

Prof.. Ing. Otto Sobek, CSc.

Inštitút menových a finančných štúdií
Bratislava 1997

Vybrané témy bankovej sústavy v transformujúcivh sa ekonomikách

(Problémy reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora)

Krajiny strednej a východnej Európy zdedili po predchádzajúcom režime veľmi podobný typ bankovej sústavy. Vo všetkých týchto krajinách existovala jedna superbanka, ktorá v sebe spájala funkciu cedulovej banky i univerzálnej odbornej banky, zvyčajne jedna banka špecializovaná na zber vkladov od obyvateľstva a niekoľko bánk so špeciálnymi úlohami (spravidla pre oblasť zahraničného obchodu).

Aj banková reforma v týchto krajinách po páde komunistického režimu vykazovala veľa spoločných črt. Vo všetkých krajinách sa prešlo na dvojstupňový bankový model a to tým, že z predchádzajúcej superbanky sa jednak vyčlenila samostatná centrálna banka s funkciami bežnými pre centrálnu banku, jednak niekoľko komerčných bánk, ktoré od superbanky prevzali agendu poskytovania úverov podnikovému sektoru. Zároveň sa umožnilo zakladanie ďalších univerzálnych bánk a pobočiek zahraničných bánk.

Od vytvorenia dvojstupňovej bankovej sústavy sa vývoj v jednotlivých krajinách síce neuberal úplne identicky, napriek tomu však bankové sústavy týchto krajín vykazujú aj dnes veľa spoločných črt i problémov. Spomenieme aspoň niektoré z nich:

1. ani v jednom z týchto štátov nebola dosiaľ uskutočnená dôsledná privatizácia bánk v štátnom vlastníctve,
2. štruktúra bankovej sústavy je neúplná a je len podmienene porovnateľná so štruktúrou typickou pre vyspelé krajiny s trhovou ekonomikou,
3. vo viacerých štátoch príliš rýchly a nedôsledne kontrolovaný rast počtu bánk vyvolal vážne problémy s likviditou bánk, ktorá viedla k úpadku niektorých bánk,
4. nie je vyriešený problém zlých úverov zdedených z minulého režimu.

Všeobecne sa preto akceptuje nutnosť reštrukturalizácie bankovej sústavy, v žiadnej krajine však doposiaľ proces reštrukturalizácie nebol do praxe v plnej miere uvedený. Teoretická literatúra sa otázkami reštrukturalizácie zaoberá pomerne podrobne. Niektoré z jej záverov uvedieme.

Ako možné metódy reštrukturalizácie sa uvádzajú:

- priamy predaj,
- fúzia,
- likvidácia,
- spolupráca so zahraničnou bankou,
- privatizácia.

Priamy predaj sa javí ako užitočná metóda, ak je možné nájsť kupca, ktorý je ochotný prevziať príslušnú banku s kompletným portfóliom. V prípade zlého úverového portfólia je takéto riešenie zrejme aktuálne len vtedy, keď štát ako doterajší majiteľ pri rokovaní o podmienkach predaja zohľadňuje prípadnú zlú kvalitu úverového portfólia. Podľa názoru odborníkov je táto metóda vhodná v prípade malých bánk, o ktoré štát nemá osobitný záujem a kde poskytnuté úvery sa netýkajú ekonomicky alebo politicky dôležitých subjektov.

Pri fúzii treba rozlišovať medzi fúziou dvoch slabých bánk, ktorá môže pomôcť vytvoriť silnejšiu banku a fúziou slabej banky s ekonomicky silnejšou.

Nevýhodou fúzie so slabou bankou je, že môže zhoršiť ekonomické podmienky banky, ktorá predtým bola ekonomicky zdravá. Podľa odbornej literatúry sú bankové fúzie len vo výnimočných prípadoch vhodným nástrojom reštrukturalizácie. Ako takýto prípad možno uviesť fúziu, ktorá výrazne prispeje k zlepšeniu skladby aktív a pasív novovytvorenej banky (napr. fúziu medzi bankou s výraznou prevahou depozít a bankou s výraznou prevahou úverových aktivít).

Likvidácia ako nástroj reštrukturalizácie prichádza do úvahy v tých prípadoch, keď ide o malú banku, na udržaní ktorej štát nemá záujem. V tomto prípade štát sa môže od ďalšieho osudu banky a jej klientov dištancovať. V prípade veľkej banky je takéto riešenie nereálne.

Niektoré krajiny sa pokúšali riešiť reštrukturalizáciu bánk zapojením zahraničnej banky, ktorá odovzdáva domácej banke svoj know-how a technickú pomoc. Pre zahraničné banky však takáto forma je spravidla zaujímavá len v tom prípade, keď príslušnú banku chcú neskôr prevziať.

Stále nevyriešeným ostáva problém, či banky so štátnou účasťou sa majú privatizovať pred reštrukturalizáciou alebo až po jej uskutočnení. Mnohé praktické skúsenosti naznačujú, že privatizácia pred reštrukturalizáciou si potom často vyžaduje neskoršie opätovné zásahy štátu, ktoré možno charakterizovať ako renacionalizáciu - najznámejším takýmto prípadom je vývoj v Maďarsku. Kupónová privatizácia, ktorá bola použitá v ČSFR v prvej vlne aj na čiastočnú privatizáciu veľkobánk, nepriniesla očakávané zlepšenie manažmentu týchto bánk.

Všetci zahraniční odborníci zdôrazňujú nutnosť aktívnej účasti štátu na reštrukturalizácii bánk. Zdôvodňuje sa to najmä nevyhnutnosťou zabrániť novej kríze finančnej sústavy a negatívnym sociálnym a politickým dôsledkom, ktoré by z toho mohli vyplývať. Zdôvodňuje sa tiež nutnosť koordinovaného postupu rôznych štátnych orgánov zapojených do tohto procesu (parlamentu, vlády a centrálnej banky). Mala by sa dosiahnuť zhoda napr. o celkovom rozsahu štátnej podpory, o úlohe zahraničného kapitálu, o tom, či sa má zachovať určitý štátny podiel v rozhodujúcich bankách a o rýchlosti privatizácie. Zahraniční odborníci odporúčajú, aby do týchto rozhodnutí boli zapojení aj predstavitelia opozície, čím sa zabráni tomu, aby sa otázky reštrukturalizácie bánk stali politickým problémom. Verejné spory o tejto otázke môžu vážne poškodiť kredibilitu bánk.

Za veľmi dôležité sa považuje, že stratégia reštrukturalizácie musí byť dohodnutá medzi všetkými zainteresovanými inštitúciami tak, aby všetky inštitúcie postupovali jednotne.

Náklady reštrukturalizácie by nemal znášať len štátny rozpočet, ale sčasti aj reštrukturalizované banky. Zodpovednosť štátnych orgánov by sa mala obmedziť na rozhodujúce časti systému úverov a platieb a na tie aktivity, ktoré sú rozhodujúce pre dobre fungujúcu trhovú ekonomiku.

Všetky rozhodnutia štátu (aj ich prípadná absencia) ovplyvňujú dlhodobú štruktúru a efektívnosť bankovej sústavy.

Úplné vyčistenie bilancií nemusí byť najlacnejším spôsobom na vyriešenie problému reštrukturalizácie, pretože znižuje tlak na manažment, aby zefektívnil svoju činnosť.

Zdôrazňuje sa potreba vychádzať pri reštrukturalizácii bánk z jasnej predstavy o budúcej štruktúre bankovej sústavy. Tejto predstave by mal byť podriadený postup pri riešení problémov jednotlivých konkrétnych bánk, pričom treba brať do úvahy aj vplyv uskutočnených opatrení na iné banky, ktorých sa reštrukturalizácia netýka.

Pri riešení konkrétnych bánk je potrebné vychádzať z toho, akú funkciu v celkovej bankovej sústave plnia a ako sa reštrukturalizácia prejaví na ich ziskovosti a likvidite. Ak ide o banku, ktorá nie je životaschopná a nemá strategický význam, je najlacnejším riešením jej likvidácia, prípadne včlenenie jej zdravých zložiek do inej banky.

Ani v jednej z transformujúcich sa krajín nie je dosiaľ doriešená otázka privatizácie štátnych veľkobánk, a to napriek tomu, že všeobecne panuje zhoda, že tieto banky by sa mali privatizovať. (Aj v tradičných krajinách trhovej ekonomiky síce existujú veľké banky, na ktorých sa podiela štát, aj v týchto krajinách sa však prejavujú silné tendencie na ich privatizáciu - pozri naposledy napr. prípad Creditanstalt).

Privatizácia bánk je podstatne zložitejšia a zodpovednejšia úloha ako privatizácia akéhokoľvek podniku. Banky pracujú so zverenými prostriedkami svojich vkladateľov, čo umožňuje privatizérovi relatívne malou investíciou vlastného kapitálu získať dispozíciu nad niekoľkonásobne väčšou masou peňazí. Privatizáciu bánk treba preto uskutočniť po dôkladnej príprave a s dôkladným zvážením všetkých možných dôsledkov. Osobitne pritom treba zvážiť dve otázky: či a do akej miery si chce štát ponechať určitý podiel na najväčších bankách a či a do akej miery by sa na privatizácii bánk mal podieľať zahraničný kapitál.

Pri úvahách o privatizácii bánk vždy treba mať na pamäti, že privatizácia nie je samoúčel, ale že má za cieľ výrazne zlepšiť fungovanie bankovej sústavy. A to sa dá dosiahnuť len vtedy, keď sa činnosť komerčných bánk oslobodí od politických zásahov.

Spoločným dlhodobým problémom všetkých krajín, ktoré prejavili záujem o vstup do Európskej únie, okrem reštrukturalizácie bankovej sústavy ostáva postupné zladovanie ich národnej legislatívy v oblasti bankovníctva s legislatívou platnou v Európskej únii. Toto zladovanie nemusí byť úplné, bezpodmienečne sa však vyžaduje, aby harmonizovaná legislatíva spĺňala podmienky voľného pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu a dávala právo "... začínať a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v členských krajinách tak vlastným štátnym príslušníkom, ako aj príslušníkom ostatných členských krajín".

V oblasti bankovníctva sú tu dôležité predovšetkým dve bankové smernice: smernica o koordinácii legislatívy týkajúcej sa obchodnej činnosti úverových ústavov z roku 1977 a druhá banková smernica z roku 1989.

Prvá smernica odstraňuje prekážky cezhraničného poskytovania bankových služieb a možnosť zriaďovania pobočiek v ostatných členských krajinách a iniciuje zavedenie štandardných pravidiel pre zakladanie a prevádzku peňažných (úverových) inštitúcií a pre výkon bankového dohľadu nad nimi. Smernica zároveň zakazuje, aby národná legislatíva vytvárala horšie podmienky pre zriaďovanie a činnosť pobočiek zahraničných peňažných ústavov.

Druhá banková smernica upravuje najmä:

- jednotné bankové licencie a možnosť zakladania pobočiek bánk po celom území EÚ,
- princíp bankového dohľadu domovským štátom príslušnej finančnej inštitúcie,
- vzájomné uznávanie poskytnutých bankových licencií.

Logickým dôsledkom postupného uplatňovania oboch smerníc je vytvorenie jednotného bankového trhu EÚ s výrazne liberalizovaným konkurenčným prostredím a voľným pohybom kapitálu.

Postupné uplatňovanie liberalizovaných podmienok nesporne zostrí konkurenčné prostredie pre domáce banky transformujúcich sa krajín, ktoré majú menšiu kapitálovú vybavenosť a menšie skúsenosti s operáciami na medzinárodných trhoch.

V ďalšej časti materiálu sa pokúšame z týchto teoretických postulátov preskúmať súčasnú situáciu v niektorých krajinách s transformujúcou sa ekonomikou a poukázať na najzávažnejšie problémy bankovej sústavy týchto krajín.

Banková sústava **Českej republiky** má spoločné korene so slovenskou bankovou sústavou. Začiatkom roku 1990 tu pôsobili 4 štátne peňažné ústavy (Komerční banka, Investiční banka, Česká státní spořitelna, Živnostenská banka) a 1 banka s rozhodujúcou majetkovou účasťou (ČSOB). Od toho času bankový sektor v Českej republike prešiel búrlivým vývojom, a to najmä z kvantitatívneho hľadiska. Za vrcholný bod tohto vývoja možno považovať rok 1995, kedy v ČR pôsobilo 58 komerčných bánk, z toho 10 pobočiek zahraničných bánk, 11 bánk s plnou zahraničnou účasťou, 14 bánk s čiastočnou zahraničnou účasťou a 6 stavebných sporiteľní s čiastočnou zahraničnou účasťou.

Desať najvýznamnejších českých bánk koncom roka 1995 ukazujú nasledujúci prehľad:

	Aktíva v mld USD	Podiel na aktívach bankového sektora (%)
Komerční banka	14,6	20,84
Česká spořitelna	13,8	19,76
Československá obchodní banka	7,6	10,84
Investiční a poštovní banka	7,4	10,60
Agrobanka	2,5	3,63
Societe Generale Banka	0,9	1,25
Banka Haná	0,7	1,00
Pragobanka	0,7	1,00
Credit Lyonnais Bank	0,6	0,85
Citibank	0,5	0,73
S p o l u	49,3	70,50

V posledných rokoch dochádza k určitej redukcii počtu bánk vyvolanej najmä krachom niektorých bánk a nasledujúcou fúziou týchto bánk s inými bankami. Koncom roku 1996 vyvíjalo normálnu činnosť 47 komerčných bánk, z toho 10 pobočiek zahraničných bánk, 13 bánk s plnou zahraničnou účasťou, 10 bánk s čiastočnou zahraničnou účasťou a 6 stavebných sporiteľní s čiastočnou zahraničnou účasťou. Okrem toho bolo 5 komerčných bánk v nútenej správe, 4 banky v likvidácii a 2 banky v konkurznom konaní.

Tento stav možno z kvantitatívneho hľadiska považovať za postačujúci až vysoký. Bankové krachy minulých dvoch rokov značne poškodili prestíž českého bankovníctva, čo sa okrem iného prejavilo aj v určitom odklone obyvateľstva od sporenia a v preferovaní bežnej spotreby. Bankové krachy zároveň potvrdili dôležitosť uvážlivého prístupu k udeľovaniu bankových licencií, ktorý v prvých rokoch vznikania českej sústavy komerčných bánk často chýbal. Vo veľkej väčšine prípadov

boli bankové krachy vyvolané tým, že tieto banky s nízkym základným kapitálom poskytovali neprimerane vysoké úvery svojim akcionárom alebo osobám im blízkym, ktoré sa v ďalšom vývoji ukázali nevyhľadateľnými.

Podobne ako na Slovensku zotrúva aj v Českej republike neuspokojivá štruktúra bankovej sústavy. Vklady obyvateľstva sú sústredené prevažne v Českej sporiteľni, ktorej podiel na úverovom trhu je podstatne menej významný. Stále pretrúva myšlienka o vyriešení tohto problému fúziou Českej sporiteľne s niektorou ďalšou veľkobankou - najčastejšie sa v tejto súvislosti spomína ČSOB. Tieto úvahy však zatiaľ neboli dovedené do realizácie.

Podobnosť so Slovenskom existuje aj v problematike privatizácie veľkobánk, ktoré sú stále v rozhodujúcej miere v rukách štátu. (Rozdiel oproti Slovensku je len v tom, že časť majetku Českej sporiteľne bola privatizovaná v rámci prvej vlny privatizácie.) Stále aktuálnym problémom je preto problém privatizácie týchto bánk.

Názory na vhodný čas a najvhodnejší postup pri privatizácii týchto bánk sa líšia. Najprekvapujúcejšia je pritom zmena názorov premiéra Klauza, ktorý ešte pred nedávnom označil rýchlu privatizáciu českých veľkobánk za predčasnú, ale najnovšie sa prihovára za urýchlenie procesu privatizácie. Nejasnosť existuje v názoroch na formu privatizácie (predaj jednorazový alebo postupný predaj akcií na burze), v otázke voľby najvhodnejšieho partnera (domáceho alebo zahraničného) a v otázke, či si má štát ponechať určitý podiel na týchto bankách a ak áno, tak v akej výške. Na rozdiel od Slovenska sa pritom vstup zahraničného kapitálu do českého bankovníctva všeobecne akceptuje a chýbajú úvahy o privatizácii bánk domácimi veľkopodnikmi. Zdá sa, že o niečo menší význam ako na Slovensku majú v ČR úvahy o vplyve existencie zlých úverov na privatizáciu veľkobánk, a to najmä preto, že napr. Komerční banka si v posledných rokoch vytvorila pomerne veľké rezervy na ich krytie (údajne dokonca vyššie, ako zodpovedá požiadavkám ČNB).

Špecifickým problémom pri privatizácii Komerčnej banky (a do určitej miery aj ČSOB) je existencia podielovej účasti slovenských štátnych inštitúcií (FNM SR v KB a NBS v ČSOB). V tejto súvislosti prišiel so zaujímavou myšlienkou generálny riaditeľ Komerčnej banky R. Salzmann, ktorý navrhuje nahradiť dlhé a bezvýsledné rokovania o výmene podielov FNM ČR vo VÚB a FNM SR v Komerčnej banke predajom týchto podielov na svetovom trhu.

Najväčším problémom zrejme aj v ČR bude privatizácia Českej sporiteľne, ktorá pre svoj obrovský vkladový potenciál je najzaujímavejším objektom privatizácie. Privatizácia Českej sporiteľne nesolidnými subjektami by mohla podľa ČNB spôsobiť vážne ohrozenie finančného systému i celej ekonomiky. Zdá sa, že predchádzajúca fúzia s niektorou inou veľkobankou (napr. s ČSOB) by mohla tieto riziká zmierniť.

Podľa posledných informácií sa má vytvoriť komisia pre privatizáciu bánk na čele s ministrom financií, ktorá má celý tento proces pripraviť. Ako prvá veľkobanka sa zrejme sprivatizuje Investičná a poštová banka, kde podiel štátu je najmenší a kde privatizáciu predajom niektorému zahraničnému záujemcovi by bolo možné uskutočniť v priebehu najbližších 6 mesiacov (záujem o túto banku prejavila napr. spoločnosť Nomura). Komerční banka a ČSOB sa zrejme budú privatizovať postupne v priebehu 3-4 rokov.

Aby bankovým krachom v budúcnosti zabránila, vypracovala Česká národná banka v októbri 1996 pre menšie komerčné banky tzv. stabilizačný program, ktorý spočíva v tom, že banky môžu ponúknuť Českej finančnej s.r.o. (vnučke Konsolidačnej banky) svoje nekvalitné aktíva do výšky splateného základného

kapitálu zvýšeného o 10 % a ako protihodnotu dostanú finančné prostriedky vo výške nominálnej hodnoty týchto aktív. Účasť na tomto programe ponúkla ČNB 13 bankám (Bankovému domu Skala, Banke Haná, COOP banke, Ekoagrobanke, Evrobanke, Foresbanke, Moravia banke, Pragobanke, Plzeňskej banke, Prvej mestskej banke, Union banke, Universal banke a Zemskej banke). Banka, ktorá sa do tohto programu prihlási, musí vypracovať program stabilizácie obsahujúci okrem iného aj finančno-obchodný plán na 3 roky a ČNB získa právo na výmenu osôb vo vedení banky. Získané finančné prostriedky sa budú postupne splácať. Ak to banka nebude schopná urobiť, získa ČNB možnosť kapitalizovať nesplatenú pohľadávku a tým majoritu v príslušnej banke. Zatiaľ oslovené banky prejavili len malý záujem o účasť na stabilizačnom programe.

V súvislosti s riešením aktuálnych problémov niektorých drobnejších bánk došlo k fúzii Union banky s Bankovým domom Skala, Ekoagrobankou a Evrobankou.

Ani v **Poľsku** sa v uplynulom období počet bánk už nezvýšil. V štátnom vlastníctve stále ostáva 7 komerčných a 6 špecializovaných bánk, 1 banka je v čiastočnom štátnom vlastníctve. Desať najvýznamnejších poľských bánk ukazuje nasledujúci prehľad (stav koncom roku 1995):

	Aktíva v mld USD	Podiel na aktívach bankového sektora (%)
PKO	11,3	18,20
Bank Pekao	8,2	13,21
Bank Handlowy	4,3	6,93
Bank gospodarki żywnościowej	3,8	6,12
Powszechny bank gospodarczy	3,5	5,64
Powszechny bank kredytowy	3,0	4,83
Bank ślaski	2,8	4,51
Bank przemysłowo-handlowy	2,4	3,87
Wielkopolski bank kredytowy	1,7	2,74
Bank gdański	1,6	2,58
S p o l u	42,6	68,63

Z uvedených bánk je čiastočne sprivatizovaný Bank ślaski, kde začiatkom roka 1994 kúpila Internationale Nederlanden Bank 25,9 % akciového kapitálu a Ministerstvo financií má podiel v rovnakej výške. Zároveň bolo dohodnuté, že podiel INB ani ministerstva financií sa nesmie v priebehu nasledujúcich troch rokov znížiť a že pri prípadnom predaji je ho potrebné najprv ponúknuť druhej strane, čím sa samozrejme obmedzuje možnosť ďalšej privatizácie tejto banky. Po prevzatí časti akcií zahraničným partnerom začal Bank ślaski, ktorý bol pôvodne regionálnou bankou, expandovať na celé územie Poľska. V súčasnosti má 70 pobočiek pokrývajúcich štvrtinu územia a usiluje sa dosiahnuť sieť asi 300 pobočiek v celom Poľsku, čím by vážne konkuroval najväčšej poľskej banke PKO.

Začiatkom roku 1997 sa plánuje predaj 51-80 % akciového kapitálu Poľského banku inwestycyjnego, ktorý je zatiaľ v úplnom štátnom vlastníctve. O privatizáciu tejto banky sa zaujíma aj Creditanstalt a GE Capital Service, dcéra General Electric Corp. V ďalšom priebehu roka sa má predaj 30 % akciového kapitálu Banku

handlowego a z menších bánk Powszechny bank kredytowy. Predaj týchto akcií by sa mal uskutočniť na burze.

Čiastočne privatizovaný je už Bank przemyslowo-handlowy, v ktorom značný podiel má EBOR. 47 % akciového kapitálu tejto banky je stále v rukách štátu, hoci sa s jej privatizáciou rátalo ešte na začiatku roku 1994. Plán previesť tento podiel na Bank handlowy bol pre protest investorov na začiatku minulého roku zrušený. K privatizácii BPH sa v tomto roku pravdepodobne už neprisúpi. Vedenie BPH by uprednostnilo, keby štátny podiel získal jeden strategický investor. Neprivatizované stále ostávajú Bank handlowy a Pekao (obdoba Živnostenskej banky v bývalej ČSSR). Bank handlowy má byť sprivatizovaný v najbližších mesiacoch.

Český finančný koncern Union Group sa snaží získať majoritný podiel v malej regionálnej banke Bank Przemyslowy. Union Group je holdingovou spoločnosťou českej komerčnej banky Union Banka a minulý rok získala 27 %-ný podiel v tejto poľskej banke. Bank przemyslowy sídli v Lodzi a kontroluje ju samospráva mesta. Predstavitelia českej finančnej skupiny doteraz nešpecifikovali, od koho chcú kúpiť akcie na dosiahnutie majoritného podielu.

Privatizáciu banky Bank Zachodni plánuje poľská vláda na rok 1998, medzi poslednými z "veľkej deviatky" komerčných bánk, ktoré boli v roku 1989 vyčlenené z poľskej centrálnej banky. Bank Zachodni kúpil od roku 1989 5 menších bánk a rozšíril počet svojich pobočiek zo 40 na 160. Najdôležitejším strategickým cieľom banky je ďalšia expanzia, čím sa plánuje stať celonárodnou bankou.

O Powszechny bank kredytowy majú záujem GE Capital a iné zahraničné nebankové inštitúcie, sama banka by preferovala niektorú medzinárodnú banku alebo poisťovňu ako partnera. Podiel v tejto banke plánuje získať aj BPH.

Na doteraz nedostatočné tempo privatizácie v Poľsku a na potrebu jeho urýchlenia upozornili aj predstavitelia Svetovej banky. Pod tlakom Svetovej banky sa v roku 1997 má sprivatizovať aj Pekao.

Vývoj v Poľsku smeruje k vytvoreniu silnej konkurencie medzi asi 6 najväčšími bankami.

Ani v **Maďarsku** sa počet bánk v uplynulom roku už nerozširoval. Prehľad o 10 najdôležitejších maďarských bankách podáva nasledujúci prehľad (stav koncom roku 1995):

	Aktíva v mld	Podiel na aktívach
	USD	bankového sektora (%)
OTP	7,7	28,17
Kereskedelmi és hitelbank	2,7	9,88
Magyar kereskedelmi bank	2,1	7,68
Postbanka és takarékpénztár	1,9	6,95
Magyar hitel	1,8	6,58
Central European International Bank	1,7	6,22
Budapest bank	1,7	6,22
Inter-Európa bank	0,5	1,83
General Banking and Trust Company	0,3	1,09
Corvinbank	0,1	0,36
S p o l u	20,5	74,98

Špecialitou maďarského bankovníctva je veľký podiel štátu na komerčných bankách, ktorý sa zvýšil najmä po tzv. konsolidácii bánk. Pokračujú snahy

ministerstva financií predať domáce banky zahraničným partnerom, čo však naráža na problémy súvisiace s nevyhovujúcim portfóliom štátnych bánk. Významným krokom v tomto smere bola koncom roku 1996 najväčšia transakcia v komerčnom bankovníctve strednej a východnej Európy - predaj 89 % Magyar Hitel Bank holandskej banke ABN Amro Holding za 89,23 mil USD. Súčasne sa ABN Amro zaviazalo zvýšiť kapitál banky o 137 mil USD.

Na privatizáciu OTP bol vypísaný uzavretý tender, do ktorého maďarská privatizačná agentúra vyzvala tieto banky: Deutsche Genossenschaftsbank, GiroCredit a Österreichische Volksbank, Crédit Agricole a kanadskú Desjardins-Laurentian Financial Corp.

Najväčším problémom pri privatizácii sa stáva odpredaj spoločností, v ktorých má štát menšinový podiel - odkúpenie takýchto podielov nie je pre väčšinových majiteľov vo väčšine prípadov zaujímavé.

Špecifikom maďarského bankového trhu je silná konkurencia zahraničných bánk. Zahraničné banky už dnes podľa niektorých odhadov kontrolujú 40 % bankového trhu v Maďarsku, čo robí problémy najmä veľkým štátnym bankám.

Mnohé maďarské banky už v súčasnosti majú vplyvných zahraničných partnerov, napr. MKB Bayerische Landesbank, Budapest Bank, ktorá bola predaná GE Capital a pod. Významné miesto na maďarskom bankovom trhu zaujímajú také banky ako Raiffeisen, Creditsanstalt a ING, ktorá kúpila Duna bank.

Koncom roku 1991 - roku získania slovinskej samostatnosti existovalo v **Slovinsku** 26 komerčných bánk, pričom dominujúcou bankou bola Ljubljanska banka, ktorá predstavovala 82,6 % všetkých aktív bankového sektora. Majiteľmi takmer všetkých slovinských bánk boli podniky.

V nasledujúcich rokoch sa bankový systém v Slovinsku výrazne zmenil. Koncom roku 1995 existovalo v Slovinsku 31 bánk, pričom na najväčšiu z nich Novú Ljubljansku banku pripadalo už len 27 % aktív bankového sektora a na druhú najväčšiu banku 12 %.

Súčasný počet bánk v Slovinsku sa považuje za nadmerný. Zvýšenie počtu bánk sa neprejavilo vo zvýšenej konkurencieschopnosti a vyššie požiadavky na minimálny kapitál neprivedli banky ku konsolidácii, ale skôr k zníženiu ziskovosti.

29 bánk je v súkromnom vlastníctve a 2 v štátnom vlastníctve. Proces privatizácie v slovinskom bankovníctve pokročil ďalej ako v ostatných krajinách strednej Európy, 1 banka je v úplnom vlastníctve zahraničných vlastníkov, v 5 bankách majú zahraniční vlastníci majoritu a v 9 sa podieľajú ako minoritní vlastníci.

Slovinsko zaviedlo podobne ako iné transformujúce sa krajiny viaceré medzinárodné štandardy, najmä požiadavku 8 % kapitálovej primeranosti.

Slovinské zákonodárstvo pomerne prísne reguluje vstup zahraničných bánk. Pre vznik zahraničnej banky sa vyžaduje minimálny kapitál 32,4 mil USD pre úplnú a 5,4 mil USD pre obmedzenú bankovú licenciu.

Činnosť zahraničných bánk v Slovinsku sa zatiaľ neprejavila vo zvýšenej konkurencii na bankovom trhu. Zahraničné banky sa zameriavajú najmä na zber vkladov a na medzinárodné platby a sú zdržanlivé pri poskytovaní úverov podnikovej sfére. Konkurenciu s domácimi bankami im sťažuje hlavne absencia siete pobočiek.

Teoretická analýza i zhodnotenie praktických skúseností krajín strednej Európy, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v procese transformácie ekonomiky, ukazuje, že kľúčovým problémom všetkých týchto krajín v nastávajúcom roku bude

privatizácia dosiaľ štátom vlastnených bánk spojená s ich reštrukturalizáciou. Zdá sa, že tento proces nie je možné a ani nie je účelné zvládnuť iba vlastnými silami. Do popredia sa preto čoraz viac dostáva vstup zahraničného kapitálu do komerčných bánk v týchto štátoch za podmienok prijateľných tak pre zahraničie, ako aj pre domácu ekonomiku. Vstup zahraničného kapitálu do sústavy komerčných bánk v transformujúcich sa krajinách je podľa nášho názoru nevyhnutným predpokladom pre úspešné ukončenie procese reštrukturalizácie.

V tejto súvislosti je zaujímavé hodnotenie prestížneho časopisu Business Central Europe, ktorý považuje za najslubnejší vývoj bankovníctva v Maďarsku, o niečo menej v Poľsku a ako najmenej uspokojivú hodnotí situáciu v Česku a na Slovensku.